

שנת 1986

שנת 1986 – המחתרת היהודית

עו"ד תומר סגלוביץ, פרקליט ביחידת הניהול של הפרקליטות

"איך אפשר להחיל אותו חוק על אויבי ישראל, ועל אוהבי ישראל, שמתוך אהבת ישראל עברו על חוקים מסוימים?" (ד"ר ישראל אלדד (שייב), במהלך הפגנה למען חנינת חברי המחתרת)¹

רקע

ביום 2.6.1980 בשעות הבוקר, התפוצצו מטענים במכוניותיהם של בסאם שקעה ושל כרים חלף. שקעה איבד את שתי רגליו בפיצוצים, וכף רגלו של חלף נקטעה. באותו בוקר התפוצץ מטען שלישי ליד דלת המוסך שבבית אברהם טוויל; חבלן מג"ב, סלימאן חרבאוו, שהוזעק למקום והתקרב לדלת המוסך, נפצע קשה כתוצאה מן הפיצוץ ואיבד את מאור עיניו. שקעה היה ראש עיריית שכם, חלף ראש עיריית רמאללה וטוויל ראש עיריית אל-בירה. שלושתם היו מראשי הוועדה להכוונה לאומית, וועדה של מנהיגים פלסטינים שהסיתה לאלימות. היה זה פיגוע נקם בתגובה לפיגוע שהתרחש חודש קודם ב"בית הדסה" בחברון: מחבלים התקיפו קבוצת יהודים שהגיעו לבקר בבית, בו שהו מספר נשים עם ילדיהם. בהתקפה נרצחו 6 יהודים. היה זה אקורד הפתיחה לפרשת המחתרת היהודית. ראשיתה של הפרשה ביוני 1980, ערעוריהם של אחרוני הנאשמים נדחו בשנת 1986, אך הפרשה הסתיימה באופן רשמי, לפחות מבחינה משפטית, בדצמבר 1990 לאחר ששלושת המורשעים ברצח – מנחם לבני, שאול ניר ועוזי שרבף – סיימו לרצות את מאסרם.

לבני, "נאשם מספר 1" שהוגדר כמי שעמד בראש המחתרת, ריצה שבע שנות מאסר בלבד במקום עונש מאסר העולם שנגזר עליו. טרם שחרורו, הוא הביע תמיהה על כך שהפרקליטות התנגדה להורדת שליש ממאסרו, ואמר "דומני שהשנאה העבירה אותם על דעתם".² דבריו של לבני, של שותפיו לפשע ושל תומכי המחתרת משקפים יותר מכל את תפקודה חסר-המורא של הפרקליטות בפרשה. הפרקליטות, כמייצגת המדינה בהליך הפלילי, השכילה להתעלם מהלחצים הציבוריים והפוליטיים, והתמקדה בניהול ההליך הפלילי באופן ענייני תוך היצמדות לראיות בתיק. חברי המחתרת אמנם הועמדו לדין והורשעו, אך הדעה הרווחת היא כי בעקבות החנינות הם ריצו תקופות מאסר קצרות יחסית, שלא בהכרח הלמו את המעשים החמורים שביצעו. למרות זאת, לטעמי, פרשת המחתרת היהודית ראויה להיזכר כאחת מהפרשות שעיצבו את האתוס הפרקליטות – עשיית צדק בהוגנות ונחישות.

¹ ההפגנה צולמה ושודרה במסגרת כתבה בערוץ 1. לצערי, אין לי את התאריך המדויק של מועד שידור הכתבה. ניתן לראות את הקטע בכתבה עדכנית יותר, שהשתמשה בקטע הארכיוני הזה, החל מדקה 12:30: www.youtube.com/watch?v=fLYAoUcsc1I

² אלי זכאי "חרטה היא ביטוי ילדותי" מעריב 21.12.1990.

הפעולות שביצעה המחותרת

את הקו המגוון על פעולות המחותרת ניתן לזהות כבר בראשיתה של הפרשה. חגי סגל, אחד ממבצעי הפיגוע בראשי הערים וכיום עורך העיתון "מקור ראשון", כתב בספרו המרתק "אחים יקרים" כי קטיעת רגלי ראשי-עיריות רמאללה ושכם לא ציערה במיוחד את מרבית אזרחי ישראל.³ סגל מתאר פגישה שהתקיימה, במקרה, יום לאחר הפיגוע בין זאב חבר (זמביש), אחד המבצעים ומראשי מועצת קרית-ארבע,⁴ לבין רפול, הרמטכ"ל באותם ימים :

"תהפכו את הכיסים", אמר רפול, ספק ברצינות ספק בצחוק, לשני האזרחים מיד עם היכנסם ללשכה, 'אני רואה את החוטים של הנפצים בולטים שם החוצה...'. זמביש הצליח להסתיר את מבוכתו והעלה מבט של תמיהה על פניו. 'בחיך', המשיך רפול להכות, 'אתה חושב שאני לא יודע!! אתה צוחק עלינו?! בפעם הבאה שאתה עושה דבר כזה – תתאם איתנו, שנדע. לו היינו יודעים לא היינו מגרשים את קוואסמה ומילחם...".⁵

אם ההצדקה לפגיעה בראשי הוועדה התבססה על הטענות כי הם טרוריסטים בעצמם, הרי שהפיגוע במכללה האסלאמית, שאירע שלוש שנים מאוחר יותר, הייתה מתקפה משולחת רסן שמטרתה היחידה הייתה לפגוע בצעירים חפים מפשע. בשעות הצהריים בקיץ 1983, נכנסו שני רעולי פנים מזויינים לשטח המקיף את המכללה האסלאמית בחברון, ירו לעבר סטודנטים והשליכו רימון לתוך אולם הכניסה למכללה. 3 סטודנטים נרצחו ו-33 נפצעו. גם פיגוע זה היה נקמה - הוא בוצע ביום השלושים לרציחתו ע"י מחבלים של תלמיד הישיבה אהרון גרוס ז"ל. פחות משנה לאחר מכן, נתפסו חברי המחותרת. ביום 27.4.84, נתגלו 5 מטעני חבלה, כשהם מוברגים לגחונותיהם של חמישה אוטובוסים, מוכנים ומכוונים לפיצוץ ביום שישי בשעה 16:30, אז היו האוטובוסים אמורים להיות מלאים בפועלים פלסטינים שחזרו מעבודתם. הפיגוע נמנע על ידי אנשי השב"כ, אשר עקבו אחרי המפגעים בעת שהטמינו את המטענים. בין הפיגוע במכללה לבין פיגוע האוטובוסים, אירעו אירועי טרור נוספים אשר גם עליהם הועמדו הנאשמים לדין (הטמנת רימונים במסגדים בחברון ובמגרש כדורגל של ביה"ס).

גולת הכותרת של כתב האישום נגד חברי המחותרת - וככל הנראה האירוע הזכור ביותר בזיכרון הקולקטיבי בנוגע למחותרת עד היום – הייתה האישום הראשון שגולל את הכוונה לפוצץ את כיפת הסלע. התשתית הרוחנית לתוכנית הייתה תנועת הגאולה, שהתבססה על כתביו של שבתי בן-דב בנושא גאולת ישראל. מי שקידם את משנתו של בן-דב היה יהודה עציון, מחברי המחותרת, וישועה בן-שושן, חבר נוסף ששימש גם כמעין סמכות רוחנית, והגה את הרעיון של הסרת "השיקוץ" מהר הבית, פעולה שאמורה לקדם את גאולת ישראל.⁶ התוכנית לפיצוץ הכיפה לוותה באיסוף אמצעי לחימה, הכנה והרכבה של מתקנים מיוחדים, תצפיות, סיורים ועוד. השופט כהן ציין בגזר דינו כי

³ חגי סגל **אחים יקרים קורות המחותרת היהודית** 101 (1987).

⁴ החוליה בה היה חבר זמביש הייתה אמורה להצמיד לבנת חבלה למכוניתו של ד"ר אחמד נתשה, גם הוא אחד מראשי הוועדה, אך ברגע האחרון נרתעו מלהצמיד את המטען.

⁵ חגי סגל **אחים יקרים**, לעיל ה"ש 3, בעמ' 103-104.

קוואסמה היה ראש עיריית חברון ומליחי ראש עיריית חלחול. השניים גורשו לאחר הפיגוע בבית הדסה.

⁶ ת"פ (י-ם) 203/84 **מדינת ישראל נ' לבני**, פ"מ תש"ן (3) 330, 348-349, 397-398, 434 (1985).

"הקשר להחרים את מסגד כיפת הסלע, שיסודו במניע דתי כאמור, פירושו הוא פתיחת חשבון חדש, עם יותר משלוש מאות מיליונים מוסלמים (אנציקלופדיה עברית, ערך אסלאם, 964) ברחבי תבל, נוסף לחשבון הקיים, העקוב מדם, בין הלאום היהודי ובין הלאום הערבי. בטווח שאינו רחוק בהרבה - גם חשש התלקחות עולמית. המזימה הזאת מטילה על עם ישראל לשלם את מחיר כיסופיהם של המבקשים להגשים את חזון מלכות ישראל."⁷

היקף הפעילות ורמת התכנון של המחתרת הייתה לא פחות ממדהימה. כתב האישום הוגש נגד 25 נאשמים. במסגרת החקירה נתפסו אמצעי לחימה רבים, רובם נגנבו מבסיסי צה"ל. בין היתר נגנב "צפע שריון", כלי ייחודי לפריצת שדות מוקשים, ורובי עוזי עם משתיקי קול, שנועדו לסייע בפגיעה בשומרי הווקף בכיפת הסלע.

התמודדות עם תיק "מיוחד"

אם יש קו מנחה ששזור לאורך כל הפרשה הוא שמדובר בתיק "מיוחד" עם נאשמים בעלי מאפיינים "ייחודיים" – יהודים, שחלקם בעלי גישה לגורמי צבא ופוליטיקאים. מאפיינים אלו הקשו על השב"כ, ולאחר מכן גם על הפרקליטות בהתמודדות עם הנאשמים. כך למשל, במהלך אחד המעקבים של חוקרי השב"כ אחר לבני - כחלק מהחקירה סמויה שנוהלה נגדו לאור החשד שהוא מעורב בפיגועים - התברר לעוקבים כי הוא בדרכו לפגישה עם ראש הממשלה.⁸ כבר בשלב המעצר זכו העצורים ליחס מועדף ולביקורים של שועי הארץ.⁹ פוליטיקאים מכל קצוות הקשת הפוליטית, אנשי צבא ואקדמיה, הרבנים הראשיים ועוד רבים וטובים, עלו לרגל לביקור העצורים.¹⁰ התנאים המועדפים להם זכו חברי המחתרת נמשכו כל העת, גם בעת משפטם ובזמן מאסרם.¹¹ הלוכי לשחרור הנאשמים, לחנינה, קיצור העונש וכל הקלה אחרת, פעל מיד עם היוודע זהות העצורים. התקיימו הפגנות ברחבי הארץ, וניכר שדעת הקהל תומכת בחברי המחתרת.¹²

"אני חושבת שהקבוצה הזו לא האמינה שהיא תתמודד עם משפט עם בית סוהר, ועם עונש, הם חשבו שיהיה מי שיחלץ אותם", תיארה התובעת דורית בייניש את הלך הרוח ששרר טרם המשפט.¹³ מהעבר השני, חגי סגל, נאשם מספר 23 בכתב האישום, הביע פליאה על "הלקוניות" בה נוסח כתב האישום, "דורית בייניש, המשנה לפרקליט המדינה, הייתה חתומה על כתב האישום הארוך והיא גם שניצחה בדבקות על מלאכת הקטיגוריה. בכתב האישום שניסחה לא אוזכר, לבד

⁷ שם, בעמ' 434.

⁸ "שומרי הסף" (ערוץ הראשון 2.6.2013). עדותו של כרמי גילון, לשעבר ראש השב"כ.

⁹ שר הפנים, ד"ר יוסף בורג, ונציב שב"ס, ביקרו את העצורים ובדקו את תנאי מעצרים, כך ע"פ כתבה בעיתון "מעריב" שפורסמה ביום 4.7.1984. יהודה גורן ויוסף ולסר "איך הייתם מגיבים אילו נעצרתם פתאום בלב-ים" **מעריב** 4.7.1984.

¹⁰ חגי סגל **אחים יקרים**, לעיל ה"ש 3, בעמ' 229.

¹¹ באחת ההזדמנויות, הוצאו שלושת האסירים שהורשעו ברצח לחגוג את סדר הפסח במלון "פלאזה" בירושלים.

אילן בכר "3 אסירי העולם מהמחתרת חגגו את הסדר ב'פלאזה'" **מעריב** 25.4.1986. במקרה אחר, ביקרו העצורים בים עם הסוהרים, בדרכם חזרה מבית המשפט (ע"פ עדותו של אחד מחברי המחתרת). בועז הנמן, בסדרה "נפילתה ועלייתה של המחתרת היהודית" (יולי אוגוסט תקשורת והפקות בע"מ, 26.6.18).

¹² היועץ המשפטי לממשלה, יצחק זמיר, אף נאלץ להביע את דעתו כי אין מקום לעיכוב הליכים בעניינם של נאשמי המחתרת.

ברוך מאירי "אין צדקה לעכב את ההליכים נגד המחתרת" **מעריב** 4.6.1985.

¹³ "נפילתה ועלייתה של המחתרת היהודית", לעיל ה"ש 11.

ממשפט בודד אחד, הרקע המיוחד שעליו התבצעו המעשים [...] 'אנחנו', הצהירה בייניש לא פעם, "נתייחס למשפט הזה כאל משפט פלילי רגיל".¹⁴

הנאשמים התלבטו יחד עם עורכי דינם כיצד לנהל את הגנתם. האפשרות של ניהול משפט פוליטי עמדה על הפרק, משפט בו יפרסו באריכות את מחדלי הממשלה בתחום ביטחון הפנים והפקרת הר-הבית למוסלמים.¹⁵ עם זאת, בשלב מוקדם חתמו 4 נאשמים על הסדרי טיעון עם התביעה. מלבד גלעד פלאי, שהורשע גם בחברות בארגון טרור ונידון ל-10 שנות מאסר, עונושיהם של הנאשמים האחרים שהודו היו קצרים יחסית. יתר הנאשמים החליטו שלא להודות, ולנהל את משפטם. כצפוי, המשפט נפתח בהמולה תקשורתית ואב בית הדין, השופט בזק, "הפגין ליברליות" ולא הקפיד על כך שהנאשמים כולם ישבו על ספסל הנאשמים או אפילו ינכחו באולם.¹⁶ בקשת עו"ד דן אבי-יצחק, שייצג את הנאשמים, לדחות את המשפט בחצי שנה כדי שלא יתנהל כל עוד העיתונות מוסיפה לעסוק בפרשת המחותרת, זכתה להתנגדות נחרצת מצד בייניש, אך בית המשפט נעתר לבקשה ודחה את פתיחת המשפט בשלושה חודשים.¹⁷

עו"ד אבי-יצחק הסביר ללקוחותיו כי הוא מתנגד לקיום משפט פוליטי, והציע לקיים "משפט זוטא" בו יעמדו למבחן קבילות הודאות הנאשמים, הראיות המרכזיות של התביעה.¹⁸ הטענה העיקרית הייתה כי ההודאות ניתנו בתמורה להבטחה לחנינה, והקלה בתנאי המאסר על ידי חוקרי השב"כ, וכן כי הן נגבו תוך מניעת שינה והפעלת לחצים פסיכולוגיים. משפט הזוטא נמשך כשבעה חודשים, סגל הסביר כי

"עצם ניהולו נגס בתדמית התום המשפטי [...] חמישה עשר מאנשי שירות הביטחון הכללי עלו במהלך משפט הזוטא על דוכן העדים ותארו בפרוטרוט כל שלב בחקירת הנאשמים [...] כמה מחוקרי השב"כ אמרו במהלך עדותם, שצורת ניהול המשפט בידי הסניגורים הסבה לשירות נזק כבד".¹⁹ התמשכות משפט הזוטא הפחיתה את העניין התקשורתי והציבורי במשפט, ובמהלך תקופה זו חתמו 5 נאשמים נוספים על הסדרי טיעון. בתום משפט הזוטא נדחו טענות הנאשמים בדעת רוב.

סיום משפט הזוטא הביא לסיום פרשת התביעה. הנאשמים התקשו לממן את המשך ייצוגם ע"י עו"ד אבי-יצחק והוא הוחלף. עו"ד יוסי ישורון, שייצג חלק מהנאשמים, ופתח את פרשת ההגנה ביקש מהרכב השופטים לאפשר לנאשם יהודה עציון לשאת דברים. נאומו של עציון ניסה להחזיר שוב את הסוגיה הפוליטית לדיון. הועלו טענות בנוגע להתנהלות הממשלה בהר הבית וטענות "משפטיות" בנוגע לקדושת כיפת הסלע. בייניש התנגדה להצגת קו ההגנה מטעמי רלוונטיות.²⁰ מרתק להאזין ל"פינג-פונג" בין יהודה עציון, נאשם 2, לבייניש, כ-40 שנה לאחר האירועים.²¹

¹⁴ חגי סגל אחים יקרים, לעיל ה"ש 3, בעמ' 239.

¹⁵ שם, בעמ' 240.

¹⁶ שם, בעמ' 243.

¹⁷ שם, בעמ' 244.

¹⁸ שם.

¹⁹ שם, בעמ' 244-246.

²⁰ שם, בעמ' 254.

²¹ "נפילתה ועלייתה של המחותרת היהודית", לעיל ה"ש 11.

עציון: "אין מפגש בין השפה ומערך ההיגיון, המערך התרבותי והמערך המעשי שהוביל אותנו למעשים האלה, לבין השפה והלוגיקה שבה היא (בייניש. ת'ס') והתובעים, והחוק, והסעיפים הקטנים של החוק [...]"

בייניש: "מה זה סעיפים קטנים? אנשים רצחו! איזה סעיפים קטנים יש כאן? מה יכול להיות יותר? אבל זה חוזר לזה שלמען הביטחון להרוג ערבים - זה לא רצח. אין תפקיד למשפט כאן. התנועה האלוהית המשיחית, הציונית על פי דרכו, זה מה שקובע."

בית המשפט אכן מנע מהנאשמים להמשיך עם קו ההגנה הזה. השופטים קבעו בפשטות כי גם אם יוכח קו ההגנה בנוגע למדיניות הממשלה ומעורבות ראשי הוועדה בפיגועים, הרי שעדיין אין הדבר מצדיק את פעולות הנאשמים. ההחלטה קוממה את הנאשמים, הם הודיעו כי לא יעידו במשפט ופיטרו את עורכי דינם. מהישיבה למחרת נעדרו מרבית הנאשמים. השופט בזק, נאלץ לזמנם אחד-אחד ללשכתו וכלשון סגל "כמעט התחנן" שיחדלו מהחרמת ביהמ"ש, אחרת "המחבלים הערבים יחקו אתכם".²²

המשפט המשיך, בין ההחלטה שלא לאפשר את קו ההגנה לבין שלב הסיכומים יצאה לפועל "עיסקת ג'בריל", במסגרתה שוחררו 1,150 אסירים ביטחוניים, חלקם רוצחים. למרות שהשחרור נבע מהתמורה - שחרורם של שלושה חיילים שבויים - דעת הקהל סערה.

משלב הסיכומים זכורים בעיקר דברי הסיכום של עו"ד ויינרוט שייצג חלק מהנאשמים: *"בית המשפט הזה - על חבית נפץ הוא יושב ועליו לרקוח מרקחת אשר מינון יתר שלה יהיה סם מוות. לא כאחד התיקים התיק הזה. ובין דין לבין עומק הדין ההבדל בין חורבן לגאולה... ואילו הדין, אם יצטייר כאכזר מן האגרוף, יעמיק אותו, ואז ימשיכו הפלאקטים (של עצורי המחתרת) לתלות בכל ישיבה תיכונית כחלק מגיל הנעורים".*²³

בהכרעת דינו הרשיע בית המשפט את הנאשמים כמעט בכל מה שיוחס להם, מלבד ברק ניר שזוכה מעבירת רצח. השופט בזק נותר בדעת מיעוט לגבי חלק מהקביעות. שלב הטיעונים לעונש מאפשר לשקול את הנימוקים שעומדים לזכות הנאשם, ולזכות נאשמי המחתרת היה הרבה מה לזקוף. האלוף (במיל') רחבעם זאבי (גנדי), העיד לטובת הנאשמים; לטובת ישועה בן-שושן, נכה צה"ל, העידו פואד ומאיר דגן וסיפרו על פעולותיו במלחמות ישראל; השופט פינקלמן סיכם את פרופיל הנאשמים במילים הבאות: *"קיבוץ אנשים זה שאת דינו של כל אחד מהם אנו באים לגזור היום, מיוחד הוא במינו. רובם, אם לא כולם, בוגרי ישיבות ובעלי השכלה אקדמאית גם יחד. רובם שרתו בצה"ל ונטלו חלק במלחמות ישראל. מביניהם קציני צבא שנפצעו תוך כדי שירותם הצבאי, ומביניהם גיבור מלחמות ישראל. רובם אנשי תורה ועבודה שהשליכו מאחוריהם דרך חיים נוחה, והלכו הם ובני ביתם להקים ישוב עברי, לעבדו ולשומרו".*²⁴

דרישת התביעה לעונשים מחמירים נדחתה. העונשים שנגזרו היו מקלים, זאת מלבד מאסרי העולם למורשעים ברצח. הפרקליטות ערערה על עונשם של חלק מהנאשמים והותקפה ע"י הפוליטיקאים מהימין.²⁵ ערעורי המדינה והנאשמים נדחו, ולאור הפער בענישה בין גלעד פלאי

²² חגי סגל אהים יקרים, לעיל ה"ש 3, בעמ' 255.

²³ שם, בעמ' 266. וראו: אבינועם בר-יוסף "המליצו על חנינה-אתם יושבים על חבית נפץ" מעריב 14.7.1985.

²⁴ פרשת לבני, לעיל הע"ש 6, בעמ' 435.

²⁵ ח"כ גאולה כהן אמרה כי ערעור הפרקליטות מערער את אמון הציבור במוסדות המשפט, וכי הוא זועק לשמייים מאחר שהוא נובע משיקולים זרים, פוליטיים ויוקרתיים. יהושע כיצור "הערעור על קולת העונש המחותרת זועק לשמייים" מעריב 30.8.1985.

לבין יתר הנאשמים, נאלצה התביעה להסכים גם להקלה בעונשו. גם לאחר המשפט, הלחץ להקל על הנאשמים לא פסק. ראש הממשלה שמיר - שהתגאה בשב"כ על פענוח הפרשה - הצביע בעד חוק חנינה ייחודי עבור אסירי המחתרת.²⁶ החוק לא עבר, אך הנשיא חיים הרצוג, שבתחילת הדרך אמר כי יש להשאיר את העניין לביהמ"ש,²⁷ חנן וקצב חלק מהנאשמים, כולל הנידונים למאסרי עולם.

סיכום

פרשת "המחתרת היהודית" מרגישה לעיתים כמו זיכרון עמום שמדינת ישראל מעדיפה להדחיק ולשכוח. זמן קצר לאחר שהושק הפרויקט "שורשים במשפט", צפיתי בסדרה המצוינת "נפילתה ועלייתה של המחתרת היהודית" שיצר העיתונאי שי גל. הצפייה בסדרה עוררה בי כעס - מהול בגאווה גדולה על כך שאני חלק מהפרקליטות - ומיד הבנתי שאני מעוניין לחקור עוד על הפרשה ולכתוב עליה. תיאור האירועים נועד להמחיש כיצד הפרקליטות עמדה בפרץ בפרשה זו. מתחילת הפרשה הציבור והפוליטיקאים דרשו להקל עם מי שביצעו פשעים חמורים ולקחו את החוק לידיהם. לאורך כל ההליך המשפטי - מהגשת כתב האישום ועד הדיונים בוועדות השחרורים - הפרקליטות הציגה עמדה עניינית, שהתבססה על העובדות שעלו מחומר הראיות, ודרשה כי הנאשמים ייתנו את הדין על המעשים שביצעו.

פרשת המחתרת היהודית אירעה במקביל, לפחות באופן חלקי, לפרשת קו 300. המשותף לשתי הפרשות הוא שבשתיהן הפרקליטות גילתה יכולת עמידה מול לחצים פוליטיים, ציבוריים ולעיתים אף ביטחוניים. בשתי הפרשות המדינה ניצבה בפני דילמה מוסרית מהמעלה הראשונה - כיצד לנהוג עם "טובי בניה" שפעלו בניגוד לחוק? בשתיהן הפרקליטות הייתה זו שעמדה על כך שלא יפגע אחד מעקרונות היסוד של המדינה - שוויון בפני החוק.

²⁶ שר המשפטים מרידור אמנם לא תמך בחוק החנינה, אך הביע תמיכה בהקלה בעונשים ברוך מאירי ואבינועם בר יוסף.

"מרידור נגד חוק החנינה לחברי המחתרת היהודית" **מעריב** 11.1.1989.

²⁷ אבינועם בר-יוסף "את המחתרת היהודית יש להשאיר לבית-משפט" **מעריב** 3.7.1984.